

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**

Directoraat-Generaal Wonen,
Bouwen en Integratie
Directie Woningbouw

Schedeldoekshaven 200
2511 EX Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Kenmerk

2012-0000234687

Datum 20 april 2012
Betreft Kantoren kunnen vaak energiezuiniger

Bijgaand doe ik u de antwoorden toekomen op de vragen van het Kamerlid Dijkers (PvdA) dat kantoren vaak energiezuiniger kunnen. Deze vragen zijn overgenomen van de ministers Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en van Infrastructuur en Milieu (ingezonden 23 maart 2012).

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Mevrouw mr. drs. J.W.E. Spies

2012Z06004

Vragen van het lid Dijkers (PvdA) aan de ministers van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en van Infrastructuur en Milieu over het bericht dat kantoren vaak energiezuiniger kunnen. (ingezonden 23 maart 2012)

**Directoraat-Generaal
Wonen, Bouwen en
Integratie**
Directie Woningmarkt
Cluster Corporaties

1

Kent u het bericht 'Kantoren kunnen vaak energiezuiniger'? ¹

Kenmerk
2012-0000194269

Antwoord 1

Ja

2

Klopt het dat veel, met name energiezuinige, kantoren onnodig veel energie verspillen door verkeerd gebruik? Zo ja, bent u bereid om met de eigenaren en gebruikers in gesprek te gaan om dit gedrag aan te pakken?

Antwoord 2

De stelling dat veel, met name energiezuinige, kantoren onnodig veel energie verspillen door verkeerd gebruik, is gebaseerd op een onderzoek van Jones Lang LaSalle [1]. Dit onderzoek is gebaseerd op een relatief kleine steekproef met slechts 24 gebouwen met een groen label (A,B of C-label). Echt duurzame kantoren met een A++ label komen voor zover mij bekend niet voor in het onderzoek.

In het onderzoek wordt ten onrechte geen onderscheid gemaakt tussen het energiegebruik van het gebouw voor verwarming, ventilatie, koeling en verlichting enerzijds en het persoonsgebonden energiegebruik door stekkerapparatuur als computers en printers anderzijds. Zeker in moderne, intensief gebruikte kantoren is dit persoonsgebonden energiegebruik aanzienlijk. Voorts geven de onderzoekers aan dat in nieuwere kantoren met een groen label het serviceniveau hoger is en vaker gebruik wordt gemaakt van hoogwaardige voorzieningen. Uit onderzoek is bekend dat betere ventilatie, verwarming en koeling leiden tot een hogere productiviteit. Dit is in het onderzoek niet meegewogen. Tenslotte melden de onderzoekers ook een hogere bezettingsgraad in kantoren met een groen label. Dit maakt dat het energiegebruik weliswaar per m² iets toeneemt, maar per medewerker daalt. Ook dit is in het onderzoek niet meegewogen.

Op basis van het voorgaande geeft het genoemde onderzoek weinig basis om uitspraken te kunnen doen over het werkelijke energiegebruik van kantoorgebouwen.

3

Doet dit probleem zich ook voor bij overheidsgebouwen? Welke besparing is hier financieel en energietechnisch te halen? Wat gaat u doen om deze besparing daadwerkelijk te realiseren?

Antwoord 3

¹ 1) <http://nos.nl/video/353378-kantoren-kunnen-vaak-energiezuiniger.html>

Zoals bij vraag 2 is aangegeven, is er op basis van dit onderzoek van Jones Lang LaSalle geen uitspraak te doen over het werkelijke energieverbruik van kantoorgebouwen. Door de Rijksgebouwendienst is reeds enkele jaren geleden geconstateerd dat er structureel te veel energie wordt verbruikt door onvoldoende aandacht aan de goede werking van klimaatinstallaties, onder andere door onjuist gebruik daarvan. Daarom is gestart met een programma waarbij dit wordt verbeterd en verzekerd.

**Directoraat-Generaal
Wonen, Bouwen en
Integratie**
Directie Woningmarkt
Cluster Corporaties

Kenmerk
2012-0000194269

Bron:

[1] On.point, Nederlandse benchmark voor servicekosten van kantoren. Jones Lang LaSalle, 2012.